

A photograph of Joe Biden hugging another man from behind. Both are wearing dark suits. The background is a solid light blue. The text 'Joe Biden' is overlaid on the left side of the image.

Joe Biden

Lupaa minulle, isä
Toivon, koettelemusten ja tahdon vuosi

#1 *New York Times* Bestseller

TAMMI

Joe Biden

*Lupaa
minulle, isä*

Toivon, koettelemusten
ja tahdon vuosi

SUOMENTANUT ILKKA REKIARO

TAMMI

HELSINKI

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS:
PROMISE ME, DAD

FIRST PUBLISHED 2017 BY FLATIRON BOOKS, NEW YORK
COPYRIGHT © 2017 BY JOE BIDEN
EULOGIES COPYRIGHT © 2019 BY ASHLEY BIDEN AND HUNTER BIDEN
SUOMENKIELINEN LAITOS © ILKKA REKIARO JA TAMMI 2021

PUBLISHED BY ARRANGEMENT WITH FLATIRON BOOKS,
THROUGH ULF TÖREGÅRD AGENCY AB. ALL RIGHTS RESERVED.

SHAKESPEARE-SITAATIN SUOMENTANUT PAAVO CAJANDER
MARTIN NIEMÖLLERIN RUNON SUOMENOS WIKIPEDIASTA

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ

ISBN 978-952-04-3474-8

PAINETTU EU:SSA

Omistettu Natalielle ja Hunterille

SISÄLLYS

- 1 Bidenin suvun kiitospäivä 11
  - 2 Ota tavoite 33
  - 3 Lohtu 43
  - 4 Luottamus 64
  - 5 Kiireisenä 87
- 6 Sinun täytyy se tehdä 117
  - 7 Laskelmoitu riski 140
  - 8 Kotipesä 163
- 9 Teidän on kerrottava heille totuus 184
  - 10 Voisitko jäädä hetkeksi? 200
  - 11 Asetu ehdolle, Joe 221
- Epilogi 247
- Loppusanat: Beaun lahja meille 257
  - Muistopuheet Beaulle 264
  - Kiitokset 286

*Onnellisuuden säännöt:
jotain tekemistä, joku jota rakastaa
ja jotain mitä toivoa.*

– IMMANUEL KANT

1. LUKU

Bidenin suvun kiitospäivä

Päivät olivat toinen toistaan lyhyempiä, joten alkoi jo hämärtää, kun tilapäisen kotimme portti avautui ja autoaattueemme ajoi ulos aidan suojaamalta varapresidentin virka-asunnolta kohti Andrewsien lentotukikohtaa, jonne lapseni ja lastenlapseni olivat kokoontuneet. Jill ja minä odotimme innolla suvun jokavuotista yhteistä kiitospäivän matkaa. Perhepiiri oli ollut tärkeä henkireikä niinä viitenä ja puolena vuotena, jotka olin palvellut varapresidenttinä; läheisten seurassa tunsin lentäväni myrskyn silmässä – se oli muistutus aiemman elämämme luontevasta rentoudesta ja rytmistä, ja tulevasta rauhasta, joka alkaisi virkakauteni päätyttyä. Varapresidenttiys oli ollut uskomaton seikkailu, mutta oli paljon asioita, joita Jill ja minä ikävöimme aiemmasta elämästämme. Meidän oli ikävä kotitaloamme Wilmingtonissa. Meidän oli ikävä tilaisuutta istua kahden autossa pitkillä matkoilla ja jutella vapaasti. Meidän oli ikävä sitä, että saisimme itse päättää menemisistämme ja tulemisistämme. Perhepiirissä vietetyistä lomista ja juhla- ja merkkipäivistä oli tullut hengähdystaukoja, jotka palauttivat elämään jonkinlaista tasapainon tuntua. Ja muut läheisemme näyttivät

tarvitsevan näitä taukoja yhtä kovasti kuin Jill ja minä.

Muutama kuukausi aiemmin olimme kokoontuneet joukolla jokakesäiselle retkelle, joita teimme eri kansallispuistoihin. Mutta viisi päivää patikointia, koskenlaskua kumiveineillä ja pitkiä, meluisia päivällisiä Grand Tetonin puistossa ei ilmeisesti riittänyt aikuisille. Viimeisenä päivänä Jillin ja minun pakatessa laukujamme mökkimme oveen koputettiin. Siellä oli poikamme Hunter. Hän tiesi Jillin ja minun vetäytyvän kahdestaan merenrannalle neljän päivän rettiittiin. Hän kysyi, voisivatko hän ja hänen vaimonsa tulla mukaan, koska heillä oli muutama päivä vapaata. Me suostuimme ilman muuta. Meni hetki ja kohta toinen poikamme Beau koputti oveen. Panisimmeko pahaksemme, jos hän liittyisi vaimonsa kanssa seuraamme Long Islandin rannalla? Emme tietenkään, me vastasimme.

Epäilemättä on vanhempia, jotka eivät mielellään luovu kahdenkeskisestä ajastaan. Minä pidän tällaisia pyyntöjä hyvin eletyn elämän hedelminä: aikuiset lapsemme oikeasti *haluavat* olla kanssamme. Niin meillä oli neljä mahtavaa yhteistä lisäpäivää hiekkarannalla elokuussa, mutta marraskuulle tultaessa näiden yhteisten hetkien tarpeeseen yhdistyi selvä kiire, mikä oli huolestuttavaa. Ja se seikka oli vahvasti mielessäni, kun Jill ja minä lähdimme jokavuotiselle pako-matkallemme Nantucketiin viettämään jälleen yhtä Bidenin suvun kiitospäivää.

Kun ajoimme varapresidentin virka-asunnon portista ulos, tunsin panssaroidun limusiinimme (jolla olin viran puolesta velvollinen kulkemaan) kääntyvän tuttuun levolliseen tapaan Massachusetts Avenuelle. Liikenne oli pysäytetty, jotta tie oli meille auki. Vilkaisin pihatien päässä olevaa digitaalikelloa kuten olin kukaties tehnyt tuhat kertaa sen jälkeen, kun olimme asettuneet taloksi. Punaisena hehku-

vat numerot vaihtuivat metronomin tarkkuudella: 17.11:42, 17.11:43, 17.11:44, 17.11:45. Se oli maamme virallinen aika, Precise Time, joka tuli vajaan sadan metrin päästä merivoimien observatorion kellosta. Puolustusvoimat katsoi, että eri puolilla maailmaa olevien joukkojen ja tukikohtien käyttöön tarvittiin millisekunnin tarkkuudella ilmoitettu virallinen aika. 17.11:50, 17.11:51, 17.11:52.

Automme kiihdytti jo risteyksestä niin yllättäen, että painauduin pehmeää nahkapenkkiä vasten. Kello jäi taakse silmänräpäyksessä ja katosi näkyvistä, mutta ilmoitti edelleen aikaa, joka karkasi käsistä – 17.11:58, 17.11:59, 17.12:00. Auto saattue kaartoi kaakkoon observatoriota kiertävän silmukan toista laitaa, ja näimme virka-asunnon valot lehtensä karistaneiden puiden välistä. Olin hyvilläni, että pääsisin talosta pois muutamaksi päiväksi. Lähtömme ansiosta monet meistä huolehtivista merivoimien adjutanteista saisivat viettää koko kiitospäivän pitkän viikonlopun omien perheidensä luona.

Vauhtimme kiihtyi päästyämme moottoritielle. Meitä saattavat moottoripyörien kuljettajat ohjasivat autoja pois edestä. Kulkumme jatkui Washingtonin etelälaitaa pitkin, ja kuuluisat muistomerkit ja rakennukset tulivat näkyviin: Arlingtonin hautausmaa, Lincolnin muistomerkki, Washingtonin muistomerkki – Valkoinen talo oli kaukana sen takana – Jeffersonin muistomerkki ja kongressitalo. Olin palvellut pääkaupungissa eri viroissa yhtäjaksoisesti vuodesta 1973 alkaen, ensin 36 vuotta senaattorina ja sitten kuusi varapresidenttinä, mutta näiden pehmeässä valossa kylpevien rakennusten kauneus ja merkitys yhä sävähdyttivät minua. Pidin näitä marmorisia nähtävyyksiä meidän ihanteidemme, toiveidemme ja haaveidemme edustajina.

Työelämäni Washingtonissa oli tuottanut minulle saavutuksen ja ylpeyden tunnetta ensimmäisestä päivästä lähtien,

eikä tunne ollut väljähtynyt, vaikka olin ollut täällä lähes 42 vuotta. Totta puhuen olin 25. marraskuuta 2014 yhtä innoissani työstäni ja yhtä täynnä tarmoa kuin aiemmin urallani, vaikka täytyikin myöntää, että nykyinen virkani oli sangen omituinen pesti. Varapresidentin velvollisuudet ovat kummallisen, harvinaisen joustavat. Puhtaasti perustuslaillisessa mielessä viran haltijalla on hyvin vähän valtaa. Hänen tehtävänä on ratkaista äänellään senaatissa tasan menneet äänestykset – mitä en ollut joutunut tekemään lähes kuuteen vuoteen – ja olla valmiina käymään ohjaksiin, jos presidentti ei jostain syystä kykene hoitamaan virkatehtäviään. Erään aiemman varapresidentin kerrotaan sanoneen, että virka ei ole ”senkään väärti kuin ämpärillinen lämmintä sylkeä”. (Se on sensuroitu versio. Hän ei puhunut syljestä.) Varapresidentin valta on ehdollista: se riippuu lähes kokonaan presidentin osoittamasta luottamuksesta.

Barack Obama oli ensimmäisen virkakautemme alusta lähtien antanut hoidettavakseni isoja asioita, ja määrättyään minut esimerkiksi valvomaan vuonna 2009 päätettyä elvytysohjelmaa (Recovery Act) tai budjettineuvotteluja senaattori Mitch McConnellin kanssa tai diplomaattisuhteita Irakiin, hän ei kurkistellut olkani yli. Uskon hoitaneeni tehtäväni niin hyvin, että ansaitsin ja säilytin hänen luottamuksensa. Vuoden 2014 lopulla hän kysyi minulta neuvoa useammin kuin koskaan ennen ja näytti myös arvostavan neuvojeni. Näin ollen oli päiviä, jolloin minusta tuntui, että minulla oli valtaa taivuttaa historian kulkua pikkuisen parempaan suuntaan.

Ja kiitäessämme Washingtonin kaduilla jossain sen illan saattueen autossa istui varapresidentin sotilasadjutantti mukanaan ”ydinjalkapallo”, jonka täytyi olla jatkuvasti minun ulottuvillani. Olin yksi siitä pienestä ryhmästä, jolla oli lupakoodit laukaista ydinisku lähes mihin tahansa koh-

teeseen planeetallamme. Siinä oli jatkuva muistutus virkavelvollisuuksistani ja minua kohtaan osoitetusta luottamuksesta – 24 tuntia vuorokaudessa seitsemänä päivänä viikossa.

Tästä kaikesta huolimatta, korkeasta asemasta ja korkeasta statuksesta huolimatta, en pystynyt tekemään sitä, mitä olisin mieluiten tehnyt kiitospäivän torstain ja sitä seuraavan pitkän viikonlopun aikana: hidastaa pihatieni päässä olevaa kelloa, panna punaiset numerot empimään ja antaa itselleni, läheisilleni ja ennen kaikkea vanhimmalle pojalleni lisää aikaa hengähtää. Halusin vallan pysäyttää ajan etenemisen.

Bidenien perinne viettää kiitospäivä Nantucketissa alkoi diplomaattisena eleenä vuonna 1975. Palvelin ensimmäistä virkakautta senaattorina ja olin kahden pojan yksinhuoltajaisä – Beau oli kuusivuotias ja Hunter viisivuotias – ja Jill Jacobs ja minä olimme alkaneet vakavissamme puhua yhteisestä tulevaisuudesta. Kiitospäivä oli ensimmäinen vuosijuhla, jonka Jill ja minä viettäisimme yhdessä, ja olimme saaneet liikaa kutsuja. Vanhempani halusivat meidän viettävän kiitospäivän luonaan Wilmingtonissa, Jillin vanhemmat halusivat meidät Willow Groveen Pennsylvaniaan. Ensimmäisen vaimoni vanhemmat – hän ja vauvaikäinen tyttäreni olivat saaneet surmansa autokolarissa muutama vuosi aiemmin – halusivat meidän tuovan tyttärenpoikansa pitkäksi viikonlopuksi luokseen New Yorkin pohjoisosaan. Minkä perheen valitsisimmekin, joku vääjäämättä pahoittaisi mielensä, ja sitä Jill ja minä emme todellakaan halunneet. Eräänä päivänä sinä syksynä senaatin virkahuoneessani kerroin tästä pulmasta kansliapäällikölleni Wes Barthelmesille. Hän sanoi: ”Te tarvitsette ydinkiitospäivän.” Hän tarkoitti, että vain ydinperhe kokoontuisi yhteen. En ymmärtänyt, mitä hän oikein tarkoitti, mutta sitten hän selitti, että kaikkien

kannalta voisi olla helpointa, jos me menisimme jonnekin neljästä – Jill, minä, Beau ja Hunt. Wes ehdotti Nantucketinsaarta, jonne on tunnin lauttamatka Cape Codista. Jill ja minä emme olleet koskaan käyneet siellä, mutta päätimme lähteä seikkailemaan.

Tankkasimme Jeep Wagoneerini täyteen bensaa, joka maksoi 15 senttiä litra, ja kuormasimme pojat ja koiran takapenkille arviolta kuuden tunnin matkalle Massachusettsin Hyannisiin, josta lautta lähti. Kuusi tuntia on pikkupojille pitkä aika istua jumissa liikkuvan auton takapenkillä, mutta Jill osoittautui jo silloin neuvokkaaksi huoltajaksi. Hän oli kerännyt kaikki mahdolliset lelu- ja vaatealiikkeiden postimyynituettelot, ja kun Beau ja Hunter alkoivat osoittaa levottomuuden merkkejä, hän heitti tuettelot takapenkille. Nuo kolme selasivat niitä tuntikausia, ja pojat ryhtyivät tekemään ja hiomaan toivomuslistaa lähetettäväksi joulupukille. Jill neuvoi heitä perehtymään asiaan huolellisesti, jotta se varmasti menisi nappiin – ei kannattanut häতিকoidä.

Nantucket osoittautui vaivan väärtiksi, kun viimein kahdeksan tunnin jälkeen Wilmingtonista lähdettyämme pääsimme perille. Pienellä saarella oli marraskuun lopulla kylmää, mutta Atlantin kirpeän suolaisen ilman saattoi edelleen haistaa. Saari oli suurelta osin autioitunut talveksi, joten saimme olla rauhassa. Useimmat ravintolat ja monet kaupatkin oli suljettu. Keskusta oli pieni, noin viiden korttelin kokoinen, mutta saimme kulumaan monta tuntia katsellessamme näyteikkunoita ja tutkimalla auki olevien puotien valikoimaa. Lupasin pojille ostaa kummallekin yhden lahjan sillä matkalla – ihan mitä vain, kohtuuden rajoissa. Beau innostui Murrayin vaatehtimosta. Siellä myytiin kuuluisia Nantucket Reds -puuvillahousuja, jotka oli suunniteltu kauhtumaan himmeän ruusunpunaisiksi. Hunt ihastui Nob-

byn pukimoon, jonka omistaja kiinnitti erityistä huomiota häneen. Söimme kiitospäivän aterian Jaredin kuppilassa, 130 vuotta vanhassa majatalossa, joka oli rakennettu Nantucketin ollessa valaanpyynnin keskus. Aterian jälkeen jäimme takan ääreen pelaamaan tammea. Seuraavana päivänä lounastimme ravintolassa nimeltä Varkaiden veljeskunta, kävimme pienessä elokuvateatterissa, heittelimme amerikkalaista jalkapalloa rannalla ja ajoimme takaisin keskustaan katsomaan joulukuusenvalojen virallista sytyttämistä. Kiertelimme saarta autolla, ja aina ajaessamme radiomaston ohi, jonka huipulla paloi iso punainen valo, käskin poikien painua kyyryyn takapenkillä, jotta Punasilmäinen hirviö ei näkisi heitä. Meillä oli niin hauskaa, että pistäydyimme jopa katsomassa pientä saltbox-taloa, joka seisoి dyynien tuntumassa 'Sconset Beachilla. Senaattorin palkka ei riittänyt pyyntihintaan vuonna 1975, mutta otimme meistä neljästä kuvan talon kuistilla; yläpuolellamme on puukyltti ja sanat FOREVER WILD. Paluumatkalla Delawareen suunnittelin jo uutta matkaa seuraavalle vuodelle.

Jill ja minä menimme naimisiin puolitoista vuotta myöhemmin, ja tyttäreemme Ashley syntyi neljä vuotta sen jälkeen. Aika tuntui juoksevan yhä nopeammin. Beau ja Hunt valmistuivat lukiosta, sitten collegesta ja sitten oikeustieteellisestä. Hunt meni naimisiin Kathleenin kanssa 1993 ja he saivat kolme tytärtä. Beau ja Hallie vihittiin 2002, ja he saivat ensin tyttären ja sitten pojan. Jill ja minä emme olleet enää pelkästään isä ja äiti, me olimme ”nana” ja ”pappa”. Ashley valmistui collegesta ja meni naimisiin Howardin kanssa. Ja joka vuosi, vaikka suku koko ajan kasvoi, me kokoonnuimme kiitospäivänä Nantuckettiin – eli Nana-tuckettiin, kuten lastenlapsemme sitä kutsuivat vielä sen jälkeenkin, kun olivat tarpeeksi vanhoja tietämään oikean nimen. Wagoneerilla

tehty retki paisui kahden tai kolmen auton karavaaniksi, ja lastenlapset vaihtoivat autosta toiseen aina kun pysähdyimme levähtämään. Lopussa odotti kilpajuoksu lautalle; ylityksen aikana juotiin kaakaota tai syötiin uusienglantilaisista simpukkakeittoa. Siihen ajanjaksoon mahtui monta hienoa vuotta ja monta kurjaa vuotta, mutta riippumatta siitä, mitä milloinkin tapahtui, mitä töyssyjä ja kolhuja tulikin vastaan, me sivuutimme ne kaikki hetkeksi ja juhlimme kiitospäivää Nantucketissa. Matkat sinne olivat kiintopiste lastenlastemme elämässä pienestä pitäen, ja he tekivät meille selväksi, miten paljon ne heille merkitsivät. Taloomme alkoi tipahdella pikku kirjeitä jo syyskuun tienoilla, hyvissä ajoin ennen ruskaa, ja kaikki olivat lastenlasten omakätisesti kirjoittamia: *Kaksi kuukautta Nana-tuckettiin. Viisi viikkoa Nana-tuckettiin.* Joissakin oli mukana piirustus, joka esitti jotain vuokraamaamme taloa tai hiekkarantaa. *Kaksi viikkoa Nana-tuckettiin. Vain viisi päivää Nana-tuckettiin.*

Ensimmäisten käyntiemme tavat ja karkelot vakiintuivat suvun pysyviksi perinteiksi: shoppailimme keskustassa, lounastimme Varkaiden veljeskunnassa ja lähdimme rannalle jalkapallo mukana. Poikkesimme joka vuosi sen pienen saltbox-talon luona ottaaksemme perhekuvan sanojen FOREVER WILD alla. Kuvista tuli suvun kasvun kronikka, hiukan samanlainen kuin lyijykynällä ovenkarmiin merkityt lasten pituudet – ensin meitä oli vain neljä, sitten viisi, kahdeksan, yksitoista ja Beaun pojan Hunterin synnyttyä 2006 ja Ashley'n puolison Howardin liityttyä sukuun muutama vuosi myöhemmin, vahvuutemme oli kolmetoista.

Kiitospäivän ajomatkat poikivat vuodesta toiseen joululahjalistoja. Niiden laatiminen oli työlästä, tarkkaa ja totista puuhaa. Kukaan ei laistanut siitä, eikä ketään hoputettu. Tuoteluettelot otettiin yleensä esiin puolimatassa pohjoiseen,

jossain Tappan Zeen sillan ja Connecticutin Mysticin vaiheilla. Mutta se oli vasta alkua. Päivällisten jälkeen seurasi pitkiä istuntoja milloin missäkin majatalossa tai vuokramökissä, johon olimme majoittuneet. Ja saattoi käydä niinkin, että Jill päätti projektin vasta kiitospäivää seuraavana perjantai-iltana, jolloin *kaikkien*, niin lasten kuin aikuisten, oli luovutettava hänelle toivomuslistansa – korkeintaan kymmenen lahjaa ja vähintään kymmenen lahjaa. Olin aina pulassa lastenlasteni kanssa, kun koitti tilinteon hetki. *Papalla on vain kaksi! Taas!*

Yksi asia haittasi suurta joululahjalistahanketta: se että minusta tuli 2009 varapresidentti. Koko klaani lensi sinä vuonna Nantucketiin Air Force Twolla, mikä oli minulle oikein tervetullut muutos sompailtuani tuntikaudet 95-mootoritiellä vuoden kukaties ruuhkaisimmalla viikolla. Luulin erityisesti lastenlasten ilahtuvan. Mutta Andrews lentotukikohdasta lentää Nantucketiin hieman yli tunnissa – eikä siinä ajassa juuri ehdi selata tuoteluetteloja. Kun loma päättyi ja sen vuoden toivomuslistat olivat visusti Jillin hallussa, paluumatkalla Air Force Twossa lastenlapseni ahtautuivat joukolla yksityiseen hyttiini – kaikki viisitoistavuotiaasta Naomista kolmevuotiaaseen Hunteriin. He olivat puhuneet asiasta keskenään ja lopputulos oli yksimielinen: tämä uusi matkustusmuoto ei toiminut heille. Naomi puhui ryhmän puolesta: ”Pappa, voidaanko ensi vuonna tulla taas autolla?”

Arvelin, että kun salaisen palvelun henkikaartini johtaja puntaroisi tätä pyyntöä turvallisuusnäkökohtien valossa, joululahjalistavetoisuus ei saisi hänen päätään kääntymään, niin harras kuin se olikin.

Marraskuussa 2014 sukumme tunsu pelisäännöt; matka olisi meidän kuudes lentomme Nantucketiin Air Force Twolla.

Yleensä ajoimme Andrewsiiin eri autoilla ja tapasimme koneen luona. Muut olivat jo siellä, kun Jill ja minä saavuimme lentotukikohtaan 25 minuutin autokyydin jälkeen. Saksanpaimenkoiramme hyppäsi autosta ja viipotti asematason poikki. Ilman hihnaa. Ilman opasta. Tämä oli tuttua Champille. Se nousi saman tien portaat ja astui koneeseen. Air Force Twon ovelle johtavat portaat ovat kapeat, niille mahtuu niukin naukin kaksi rinnan, ja askelmia on parikymmentä. Pidin silmällä Beauta, kun hän nousi portaiden vasenta laitaa. Vanhempi poikani oli hieman laihtunut sitten viime näkemän, mutta arvelin hänen saaneen takaisin ainakin osan siitä lihasvoimasta, jonka oli menettänyt oikeasta käsivarresta ja oikeasta jalastaan muutamaa kuukautta aiemmin. Portaiden nousu kävi työstä, mutta hän ei halunnut apua, vaan vakuutteli pärjäävänsä omin voimin. En ollut kuullut hänen valittavan kertaakaan sen jälkeen, kun diagnoosi oli tehty viisitoista kuukautta aiemmin. ”Kaikki on hyvin”, hän toisti. ”Kunto paranee päivä päivältä.” Olin saanut tiukan käskyn olla näyttämättä huolestustani *kenellekään*. ”Isä, älä katso minua surullisesti”, Beau oli kerran sanonut huomattuaan minun tutkailevan häntä. Hän oli ollut lujana: ”Isä. Isä! Ymmärrätkö sinä? Älä katso minua noin.”

Kaksi tuntia sen jälkeen, kun olimme nousseet koneeseen, olimme jo ystävämme talossa saarella jakamassa makuuhuoneita. Majoitusasioissa esikoisoikeus oli traditio. Jill ja minä saimme valita ensimmäisinä, sitten Beau ja Hallie, sitten Hunt ja Kathleen, sitten Ashley ja Howard ja niin edelleen lastenlapsiin asti. Valkoisen talon viestintätiimi oli jo kaapannut yhden huoneen. Varapresidentti saattoi lähteä työpaikaltaan, mutta työ seurasi häntä kaikkialle. Taloon oli viritetty suojattu puhelinlinja hätä- ja ulkomaanpuheluita

varten samoin kuin varmuuden vuoksi videoneuvotteluyhteys Valkoisen talon tilanhuoneeseen.

Syötyämme päivällisen sinä tiistai-iltana kaksi päivää ennen kiitospäivää pelasimme lastenlasten kanssa ruokapöydässä – he vaatimalla vaativat kaikkia osallistumaan Mafia-nimiseen salapoliisileikkiin. Sitten nuorimmat painuivat pehkuihin ja me muut jäimme pöytään kertomaan vanhoja sukutarinoita. Beau ja Hunt eivät antaneet minun unohtaa sitä lähes neljäkymmenen vuoden takaista päivää, jolloin olin pakottanut Beaua syömään hiekkaisen omenan. Hänelle oli sanottu, ettei saisi viedä sitä rannalle, ja se oli pudonnut häneltä hiekkään. Ja muistatko, kun Hunt oli syönyt liikaa kiitospäivän aterialla ja Beau ja Ashley riiputtivat kalkkunankoipea nukkuvan Huntin nenän yllä, jotta hän näkisi sen ensimmäiseksi herätessään? Ja muistatko, kun ensimmäisen kerran hypimme dyynien reunalta alas? Oli aamuyö, kun Jill ja minä viimein menimme maate. Olimme tyytyväisiä. Suku oli koolla paikassa, joka oli tuottanut meille pelkkää iloa melkein neljäkymmentä vuotta. Mutta ennen kuin nukahdimme, juttelimme siitä, ottaisimmeko tällä kertaa hiukan rauhallisemmin – ehkä hidastaisimme pikkuisen tahtia Beaua tähden – vaikka tiesimme, että hän haluaisi asioiden pysyvän ennallaan. ”Kaikki hyvin”, hän sanoisi. ”Kaikki hyvin.”

Kukaan ei sanonut sitä ääneen eikä sitä tarvinnutkaan sanoa, mutta tämä kiitospäivä tuntui erilaiselta, kuin olisi ollut tavallista enemmän painetta *olla* me. Noudatimme tunnontarkasti pitkiä perinteitämme. Nukuimme keskiviikkoamuna pitkään ja vetelehdimme kuten aina, kunnes nana komensi porukan ovesta ulos. Ajoimme kaupunkiin ja aloitimme kiireettömän kävelyn samoilla kaduilla, joita olimme kolonneet lähes neljäkymmentä vuotta. Kaikki etsivät jo täydellistä lah-

jaa. Minä ostin edelleen kullekin heistä yhden lahjan kuten olin tehnyt joka ikinen vuosi. Ja kuten aina menimme ensin Nobbyn pukimoon, ja kuten aina, kauppias kuuli meidän tulleen. ”Missä Hunt on?” Sammy huusi aivan kuten silloin, kun nuorempi poikani oli vielä ujo kahdeksanvuotias eikä aikuinen mies, jonka yksi tytär kävi collegea. Seuraavina olivat vuorossa kellokauppa – jonka omistaja Spyder Wright oli legendaarinen surffari ja surffilautojen suunnittelija ja oli tuntenut Beaun, Huntin ja Ashley’n ties miten kauan – matkamuistomyymälä Uponnut laiva, jossa nuorimmat lapset viihtyivät parhaiten, ja Murrayn vaatehtimo.

Me kuljimme löyhänä laumana, josta erkani pieniä ryhmiä eri puoteihin. Vanhimmat lastenlapset ottivat nuorimmat mukaansa. Halusin poiketa Solmukohdassa hakemassa kahvin ja sanomalehden. Ashley ja Jill halusivat käydä Nantucketin kašmirliikkeessä. Champ sai jolkuttaa vapaasti sen ryhmän mukana, joka osoitti sitä kohtaan eniten kiintymystä. Me katsastimme kauppoja monta tuntia matkapuhelimet piristen. *Teidän on pakko tulla tsekkamaan tämä...* Valkoisen talon lääkäri Kevin O’Connor, joka oli lähtenyt ensimmäisen kerran mukaamme Nantucketiin vuotta aiemmin, pudisteli päätään shoppailulle. ”Montako näitä puoteja on? Neljän vai viiden korttelin verranko?” hän päivitteli. ”Olen ollut täällä tunnin ja nähnyt kaiken. Miten te saatte kulumaan niin paljon aikaa?”

Mutta tuntui tosi hyvältä olla taas juhlapäiväviikonlopun tungoksessa ja tehdä jotain, missä ei ollut useimpien ihmisten mielestä mitään ihmeellistä. Nantucketissa salainen palvelu ei rajoittanut liikkumistamme, joten meillä oli aidon vapauden illuusio. Hetken aikaa kaikki tuntui olevan kohdallaan. Kaikki vaikutti normaalilta.

Yhdysvaltain 46. presidentin koskettava ja välitön muistelma

”Lupaa minulle, isä. Anna sanasi siitä, että kävi miten kävi, sinä pärjäät.” Joe Biden antoi sanansa vanhimmalle pojalleen Beauille. *Lupaa minulle, isä* kronikoi Joe Bidenin poikkeuksellisen elämän ja uran mullistavinta ja haastavinta vuotta.

Poikansa taistellessa henkensä edestä ja sitten menehdyttyä varapresidentti tasapainoili kahden velvollisuuden välillä palvellessa sekä maataan että perhettään. Vuosi toi mukanaan suurta riemua ja saavutuksia mutta myös musertavaa tuskaa. Vaikeimmillakin hetkillä Joe Biden onnistui nojautumaan pitkien ja vahvojen perhesiteidensä voimaan, uskoonsa ja syvenevään ystävyyteensä presidentti Barack Obaman kanssa.

Biden kirjoittaa koskettavasti ja välittömästi antaen lukijan tuntea kunkin hetken ainutkertaisuuden. *Lupaa minulle, isä* on tarina siitä, miten omaiset ja ystävyssuhteet tukevat meitä ja miten toivo, tahto ja toiminta voivat ohjata meitä surun läpi uuden tulevaisuuden valoon.

